

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
حوزه علمیه الزهرا (س)
شهرستان شیراز

موضوع:

تیمم

استاد راهنما:

سرکار خانم علامه زاده

تهیه و تنظیم:

فائزه ربانی - مریم حقیقی

افسانه معصومی - مریم نوربخش - زهرا عینی

پاییز ۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
حوزه علمیه الزهرا (س)
شهرستان شیراز

موضوع:

تیمم

استاد راهنما:

سرکار خانم علامه زاده

تهیه و تنظیم:

فائزه ربانی - مریم حقیقی

افسانه معصومی - مریم نوربخش - زهرا عینی

پاییز ۹۲

چکیده

مسلمانان همواره در طول روزگار متمادی برای انجام عبادات خویش به دنبال کسب طهارت بوده و هستند. آن‌ها از پیامبر اکرم اسلام (ص) این مطلب را شنیده اند که: «خداوند پاکی ورزان را دوست دارد.» بنابراین آن‌ها به منظور ملاقات با پرورگارشان، خود را به طهارت ظاهری و باطنی آراسته می‌کنند. طهارت ظاهری (بدن) مانند: وضو، غسل و تیمم.

طهارت باطنی (قلب) مثل: دوری از گناه، فراموش کردن غیر خدا، تخلیق به اخلاق حسنه و... البته این نکته‌ی مهم فراموش نشود که طهارت باطنی از ظاهری با اهمیت‌تر است. زمانی که مسلمانان، خود را برای دیدار معبود آماده می‌کنند، ابتدا تصمیم به انجام وضومی گیرد؛ اما به دلیل نبود آب یا دسترسی نداشتن یا ترس از استعمال آن، تیمم به خاک پاک یا سنگ را به جای وضو قرار می‌دهند. همان گونه که خداوند در قرآن، در صئرت پیدانکردن آب دستور به انجام تیمم داده است.

کلید واژه: آب، تیمم، خاک، کیفیت، مجوزات.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۲.....	فلسفه
۵.....	کیفیت تیمم
۷.....	مجوزات تیمم
۱۳.....	چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است
۱۷.....	نتیجه گیری
۱۸.....	پی نوشت
۲۱.....	فهرست منابع

نتیجه گیری

با توجه به آن چه بیان شد نتیجه می گیریم که تصویری که برخی از انسان ها از تیمم دارند این است که خاک، چون مظهر آلودگی و منشا میکروب ها است، پس سبب ظهور بیماری های گوناگونی در آدمی می شود؛ اما پروردگار با اشاره به لفظ «طیبا» در سوره (مائده ۶۱) پاسخ آنان را می دهد و شیوه ی صحیح تیمم با خاک و هرچه از زمین است را ترسیم می کند.

تیمم با خاکی که انسان با آن به پاکی باطن دست پیدا می کند، همان گونه که با وضو گناهان و پلیدی ها را از خود دور می کند.

البته تیمم برای مواقع ضروری است؛ مثل نبودن آب، دسترسی نداشتن به آن، ضرر داشتن استعمال آب و....

بنابراین انسان با خاکی که به پیشانی و دست ها می کشد به نهایت خضوع و بندگی دست می یابد، همان طور که در نماز با سجده کردن بر خاک فروتنی خود را نشان می دهد.

پی نوشت:

- ۱- افضل تهامی-سیری در فلسفه احکام، قم، چاپ مهر، ۱۳۶۸، صص ۳۴-۳۶.
- ۲- ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰، ج ۳، ص ۴۴۳.
- ۳- www.webgozar.com.
- ۴- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داوری، ۱۴۲۳، ج ۱، صص ۲۹۴-۲۸۹.
- ۵- محمد حرعالمی، وسائل الشیعہ، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، صص ۹۷۶-۹۷۷.
- ۶- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، صص ۱۹۵-۱۹۳.
- ۷- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۵.
- ۸- www.webgozar.com.
- ۹- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داوری، ۱۴۲۳، ج ۱، صص ۲۸۴-۲۸۰.
- ۱۰- محمد حرعالمی، تحریر الوسیله، تهران، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، صص ۹۶۴-۹۶۳.
- ۱۱- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۱.
- ۱۲- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۹۱.
- ۱۳- www.webgozar.com.
- ۱۴- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۰.
- ۱۵- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۶.
- ۱۶- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۳.
- ۱۷- www.webgozar.com.
- ۱۸- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۹.
- ۱۹- محمد حرعالمی، وسائل الشیعہ، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۶۵.
- ۲۰- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۹.

- ۲۱- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۵.
- ۲۲- www.webgozar.com.
- ۲۳- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داورى، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۱.
- ۲۴- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۴۶.
- ۲۵- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۵.
- ۲۶- www.webgozar.com.
- ۲۷- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داورى، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۲.
- ۲۸- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۶.
- ۲۹- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داورى، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۳.
- ۳۰- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۶۷.
- ۳۱- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۵.
- ۳۲- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۱۲۱.
- ۳۳- www.webgozar.com.
- ۳۴- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات داورى، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۳.
- ۳۵- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۹۷.
- ۳۶- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۶.
- ۳۷- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۲.
- ۳۸- روح الله خمینی، تحریر الوسیله، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۷.
- ۳۹- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۲.
- ۴۰- www.webgozar.com.
- ۴۱- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۳.

- ۴۲- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات دآوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۶-۲۸۷.
- ۴۳- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۷۰.
- ۴۴- روح الله خمینی، تحریرالوسیله، قم، دفترانتشاراسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۸۹.
- ۴۵- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۳.
- ۴۶- www.webgozar.com.
- ۴۷- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات دآوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۸.
- ۴۸- محمد حرعالمی، وسائل الشیعه، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۹۸، ج ۲، ص ۹۷۱.
- ۴۹- روح الله خمینی، تحریرالوسیله، قم، دفترانتشاراسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۹۰.
- ۵۰- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۴.
- ۵۱- www.webgozar.com.
- ۵۲- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات دآوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۸-۲۸۹.
- ۵۳- روح الله خمینی، تحریرالوسیله، قم، دفترانتشاراسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۹۳.
- ۵۴- ناصر مکارم شیرازی، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴، ص ۱۲۴.
- ۵۵- www.webgozar.com.
- ۵۶- حسن قاروبی، النضید، قم، انتشارات دآوری، ۱۴۲۳، ج ۱، ص ۲۸۸-۲۸۹.
- ۵۷- روح الله خمینی، تحریرالوسیله، قم، دفترانتشاراسلامی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۱۹۳.

فهرست منابع

* قرآن کریم.

- ۱- تهامی، فضل الله، سیری در فلسفه ی احکام، قم، چاپ مهر ۱۳۹۸.
- ۲- حر عاملی، محمد، وسایل الشیعه، عبد الرحیم ربانی شیرازی، تهران، مکتب اسلامی، ۱۳۸۹.
- ۳- خمینی، روح الله، تحریر الوسیله، علی اسلامی، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۹.
- ۴- قاروبی، حسن، النضید، قم، داوری، ۱۴۲۳.
- ۵- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.
- ۶- _____، رساله توضیح المسائل، قم، مدرسه الامام علی بن ابیطالب، ۱۳۸۴.
- ۷- وحیدی، محمد، فلسفه و اسرار احکام، قم، مرکز نشر هاجر، ۱۳۸۵.
- ۸- ۹۲/۸/۵- www.webgozar.com